

РОЗВИТОК РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

УДК 911.375.3(188)+061.1ЄС

Р.М. КРАМАРЕНКО,
к.е.н., доцент, докторант кафедри міжнародного обліку і аудиту,
Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана

Національні та наднаціональні регуляторні механізми розвитку столичних мегаполісів

У статті розглянуто національні та наднаціональні регуляторні механізми розвитку столичних мегаполісів.

Ключові слова: столичний мегаполіс, економічний розвиток, ЄС, урбанізація, регіональний розвиток.

В статье рассмотрены национальные и наднациональные регуляторные механизмы развития столичных мегаполисов.

Ключевые слова: столичный мегаполис, экономическое развитие, ЕС, урбанизация, региональное развитие.

The article describes the national and supranational regulatory mechanisms of development of capital cities.

Keywords: metropolitan megapolis, economic development, EU, urbanization, regional development.

Постановка проблеми. Доволі велика різниця у масштабах та напрямках ділової активності в містах континенту завжди підштовхувала європейські народи та їхні уряди до прийняття низки економічних та організаційних заходів задля забезпечення таких конвергентних дій, які б сприяли суттєвому зменшенню «протистояння» між столичним містом і периферією. Втім на відміну від СРСР цей процес в Західній Європі не ніс у своїй основі нівелюючої функції. Внаслідок чого ще при створенні Європейського Економічного Співтовариства Римським договором (1957) було передбачено, що обов'язково має бути сформована й наднаціональна структура, яка б

стала відповідальною за регіональний розвиток, й взяла б на себе певні фінансові повноваження.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Вивчати світовий та європейський досвід, доцільно за концептуальними документами, в яких закріплено модель відносин між державою та містом, та за сучасними аналітичними дослідженнями таких вчених, як Peter Hall, Donovan D. Rypkema, A. Calafati, A. Faludi та ін., які відстежували динаміку життєдіяльності міст світу загалом та європейських зокрема.

Метою статті є аналіз механізмів розвитку столичних мегаполісів провідних країн світу.

Виклад основного матеріалу. У ході майже 50-річної історії Спільноти відбувалися значні зміни в структурній політиці ЄС, змінювались її пріоритети, різномірним ставало фінансування країнних проектів, а самі столичні міста могли бути віднесеними до різних цілей очікуваного фінансування, а відтак й отримувати різні обсяги коштів, що були скеровані на окремі проекти. Однак слід визначити, що інституційно діюча зараз регіональна модель ЄС несе в своїй основі чимало різномірних структурних елементів, кожний з яких може бути визнаний відповідальним лише за свої компетенції, котрі охоплюють наступні структури:

- органи ЄС (Європейська Комісія, Європарламент, Рада ЄС, Європейська Рада);
- дорадчі органи (Комітет регіонів);

- асоціації (міст, регіонів, столиць) та інші міжнародні громадські чи місцеві організації;
- фонди ЄС (Європейський фонд регіонального розвитку (ЄФРР), Європейський соціальний фонд (ЄСФ), та Фонд згуртування);
- програми розвитку (наприклад, JESSICA – Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas);
- національні інституції (Міністерства регіонального розвитку чи інші міністерства, на які покладено відповідні функції);
- інші установи, у тому числі приватний бізнес.

Їх гармонізована, а у деяких випадках і конфліктна діяльність забезпечували в ЄС протягом півстоліття активний конвергентний рух регіонів уперед.

Разом із тим при визначенні функцій головних мегаполісів треба було постійно враховувати особливості урбанізаційних систем країн-учасниць, які суттєво різнилися між собою (рис. 1).

Розвиток столичних ареалів, як переконаний італійський дослідник А. Calafati, вносить докорінні зміни в прилегли, а відтак й залежні від головного міста країни території, в межах яких виникають (de facto) чи відроджуються колись занепаді населенні пункти (в основному невеликі міста, de jure) господарство яких, або ж їхня урбанізаційна система тісно пов'язані зі столицею. Щоправда, деякі з таких міст-супутників можуть з плином часу перетворюватися у спальні квартали для столичних жителів. Відтак при визначенні статусу та на його основі співставлення міст, виявлення їхньої залежності одне від одного треба обов'язково мати у своєму арсеналі інструменти порівняння, які вище згадуваний дослідник вирішив «вписати» в урбанізаційну парадигму (рис. 2).

З цього випливало, що при визначенні певної допомоги (співфінансування) проектам, що надходять із столичних регіонів треба було на початку провести їхню ідентифікацію та вписати в існуючу зараз в Європейському Союзі трирівневу регіональну модель NUTS-I, NUTS-II, NUTS-III і мож-

ливо, що співставити з таксонами менш високого рівня, які офіційно існують в країні.

Не менш важливим завданням може вважатися також чітка і співрозмірна ідентифікація та відповідна статусність міст-супутників. Приміром, чисельність населення м. Парижа є у декілька разів меншою, ніж столичної округи Іль-де-Франс (NUTS-II), у межах якої знаходиться це місто. З цього виходило, що для прилеглих до столиці Франції мікрорегіонів вигіднішим було б позиціонувати себе як частину депресивної території, які мають відставання від середніх по ЄС індикаторів, аніж як успішну частину Великого Парижу. Разом з тим, уніфікація і стандартизація регіональної моделі ЄС дозволила побудувати чітку і продуману цільову структуру регіональної політики Спільноти та проаналізувати її еволюцію (табл. 1).

Як випливає з табл. 1, цілі регіональної політики в ЄС постійно (раз на сім років) змінювалися та уточнювалися. Проте впродовж усього двадцятирічного періоду (1994–2014) у жодній цілі ЄС не згадувалась бодай одна столиця. Якщо взяти до уваги, що головною ціллю була перша мета, на здійснення якої виділялася більша частина коштів (близько 70–80% усього фінансування), то неважко передбачити, що столиці могли скористатися (і те, лише частково) інструментами, що були передбачені метою 2 та метою 3. Натомість депресивні регіони отримали значне фінансування як раз за метою 1. Така система співучасті у фінансуванні спільних проектів могла негативно вплинути на розподіл коштів. Ось чому починаючи з 2007 року регіональна політика стала вважатися частиною політики Згуртування, а столичні регіони з їх неабияким інноваційним потенціалом, отримали більшу можливість використати фінансові ресурси ЄС, зокрема Фонду згуртування (Cohesion Fund). Саме дія цього інструменту викликала серед країн-учасниць чимало дискусій, адже у 2000–2006 роках його активність була орієнтована лише на аутсайдерів європейської економіки. Відтак виникла нагальна потреба в

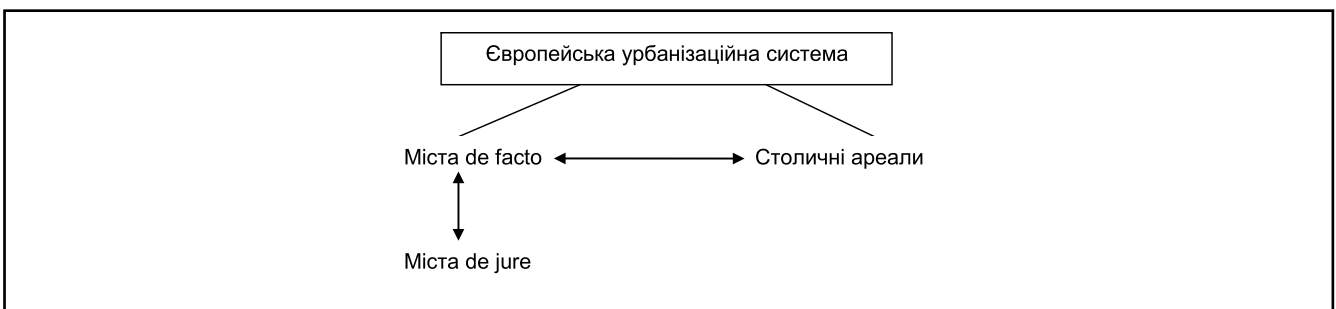

Рисунок 1. Концептуалізація національної урбанізаційної системи ЄС за А. Calafati [1, р. 7]

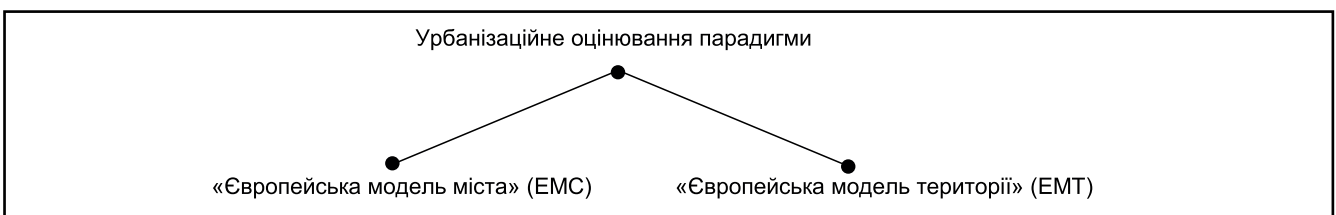

Рисунок 2. Оцінювання перспектив розвитку європейських міст за А. Calafati [1, р. 10]

РОЗВИТОК РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Таблиця 1. Еволюція цілей регіональної політики: фокусування на столицях

Періоди			
1994–1999	2000–2006	2007–2013	2014–2020
Цілі			
Мета 1. Сприяння розвитку депресивних регіонів. Мета 2. Переорієнтація старопромислових регіонів з високим рівнем безробіття. Мета 3. Заходи у сфері підвищення зайнятості, у тому числі серед молоді. Мета 4. Адаптація працівників до змін у промисловості; Мета 5. Сприяння розвитку сільських регіонів: Мета 5а. В аграрному секторі та рибальстві; Мета 5б. Сільських територій з низькою густиною населення. Мета 6. Спеціальні пропозиції для Фінляндії, Швеції, Австрія	Мета 1. Сприяння розвитку та реструктуризації регіонів, що мають відставання. Мета 2. Підтримка регіонів зі структурними проблемами в сфері соціально-економічних перетворень. Мета 3. Модернізація політики в галузі освіти, професійно-технічної підготовки та зайнятості	Мета 1. Конвергенція. Мета 2. Регіональна конкурентоспроможність та зайнятість. Мета 3. Європейська територіальна кооперація	Мета 1. Інвестиції в зростання та зайнятість: – низькорозвинуті регіони; – транзитивні регіони. Мета 2. Європейська територіальна кооперація: – більш розвинуті регіони
Фінансові інструменти			
ЄФРР, ЄСФ, Фонд згуртування, ЄФНГСГ, ЄФНГР	ЄФРР, ЄСФ, ЄФНГСГ, Фонд згуртування, ЄФНГР	ЄФРР, ЄСФ, Фонд згуртування	ЄФРР, ЄСФ, Фонд згуртування
Скеровані цілі європейської політики на столиці			
Мета 3, Мета 2 та Мета 4 (частково)	Мета 3, Мета 2 (частково)	Мета 3, Мета 2 (частково)	Мета 2

Складено автором за даними Єврокомісії.

оцінюванні його діяльності та перспектив, що доволі вдало зробили J. Bachtler та С. Wren [2] та також А. Faludi, котрий провів своєрідну експертизу територіальних наслідків реалізації політики Згуртування [3]. При цьому варто зазначити, що й оцінювання наслідків прискореного розвитку глобальних міст набуло надзвичайної популярності й в інших постіндустріальних країнах щоправда через порівняння їх конкурентних позицій. Доволі вдало це зробив канадський науковець Chr. Kennedy, порівнюючи переваги Монреалю і Торонто [4].

Наднаціональне управління розвитком міст, насамперед столичного рівня, здійснюється у більш складний спосіб, адже

передбачає розширену модель фінансування проектів із максимальним залученням коштів муніципалітетів, банків та інших фінансових інституцій, фондів розвитку міст, а також окремих інвесторів та опційно-холдингових фондів, що створюються в межах державно-приватного партнерства (рис. 3).

Програма JESSICA є яскравим прикладом чітко орієнтованого механізму розвитку міст в ЄС у т.ч. столичного рангу, адже дозволяє з одного боку використати фонди ЄС, зокрема Європейського фонду регіонального розвитку, з другого – знайти фінансове партнерство з місцевим бізнесом, а у деяких випадках й з міжнародним. Саме це свого часу ста-

Рисунок 3. Модель управління у програмі JESSICA (2007–2013), за М. Dabrowski [5, р. 25]

Таблиця 2. Системи імплементації програми JESSICA в окремі регіони Польщі та Іспанії [5, р. 27]

	Великопольське	Андалусія	
ЄФРР Керуючий орган	Регіональний уряд	Регіональний уряд	
Керівництво холдингового фонду	ЄІБ	ЄІБ	
Керівництво Фонду міського розвитку (ФМР)	Державний банк	Ahorro Corp. (інвестиційна керуюча компанія)	BBVA (приватний банк)*
Допомога, що надається	Позики	Капітал, Позики	Позики
Бюджет	66,3 млн. євро	40 млн. євро	40,3 млн. євро

* У березні 2013 року в результаті нездатності оцінки проектів ФМР, які реалізуються BBVA, керівництво ним було покладене на Ahorro Corp.

лося з м. Дубліном (Ірландія), в розвиток підприємництва в якому активно інвестували американські ТНК.

Певні регіональні ефекти спільної діяльності в межах зазначеної програми вдалося простежити австрійському дослідникові М. Dabrowski, який провів компаративне дослідження Великопольського воєводства в Польщі та регіону Андалусія в Іспанії (табл. 2).

Наведені вище дві моделі визначають у цілому два домінуючі на цей час підходи – переважно державний (Великопольське воєводство в Польщі) і переважно приватний (Андалусія, Іспанія). При цьому іспанський регіон значно виграв, адже йому сумарно вдалося залучити значно більше коштів і це не були лише позики. Певних змін зазнав також столичний польський регіон, який відтепер перестав вважатися депресивним за рахунок того, що зростаюча частка Варшави в Мазовецькому воєводстві країни призвела до того, що основний індикатор активності/депресивності ВВП регіону почав дорівнювати середньому по ЄС і потоки масштабного фінансового стимулювання розвитку значно зменшились при тому, що частка коштів, що була скерована на регіональний розвиток продовжує залишатися в Польщі доволі високою. Новий бюджет реалізації політики Згуртування на 2014–2020 роки передбачає, що фінансований обсяг складатиме 376 млрд. євро на цей період (у цінах 2011 року) (рис. 4).

У відповідності до цього бюджету столичні міста, як і раніше, не зможуть потрапити до групи найбільших реципієнтів

щодо обсягів фінансування. Проте деякі із столиць (Софія, Нікосія, Валлетта, Загреб) могли б розраховувати на випереджаючу підтримку через систему регіональних грантів, натомість друга частина мегаполісів може розраховувати хіба що на часткове фінансування з боку фондів ЄС за статтею «Більш розвинуті регіони» (Братислава, Бухарест, а також більшість інших столиць). Фактично всі столиці підпадають під категорію «Кооперація», адже відтепер це є не лише розвиток єврорегіонального співробітництва, а й міждержавно–регіонального. Так, приміром, Черкаська область України отримала пропозицію від столичного Мазовецького воєводства Польщі щодо розвитку таких коопераційних зв'язків. При цьому варто зауважити, що обидва регіони не мають виходів до державних кордонів.

Нові тенденції розвитку міст і переймання на себе інноваційних функцій виявили голландські та словенські науковці у своєму масштабному дослідженні розвитку так званих «смарт міст» (Smart cities). Як не парадоксально виглядає те, що саме їм вдалося визначити «столичне лідерство» щодо цього напрямку розвитку, тобто нових комунікаційних технологій. За їхніми даними виходило, що подібні переваги мають лише три столиці ЄС – Загреб (Хорватія), Люксембург (Люксембург), Любляна (Словенія). Натомість в інших державах існує ще одна, на цей раз – «інноваційна» столиця (Тарту в Естонії, Кора в Ірландії, Коїмбра в Португалії), дві (Брюге, Гент в Бельгії; Плевен та Русе в

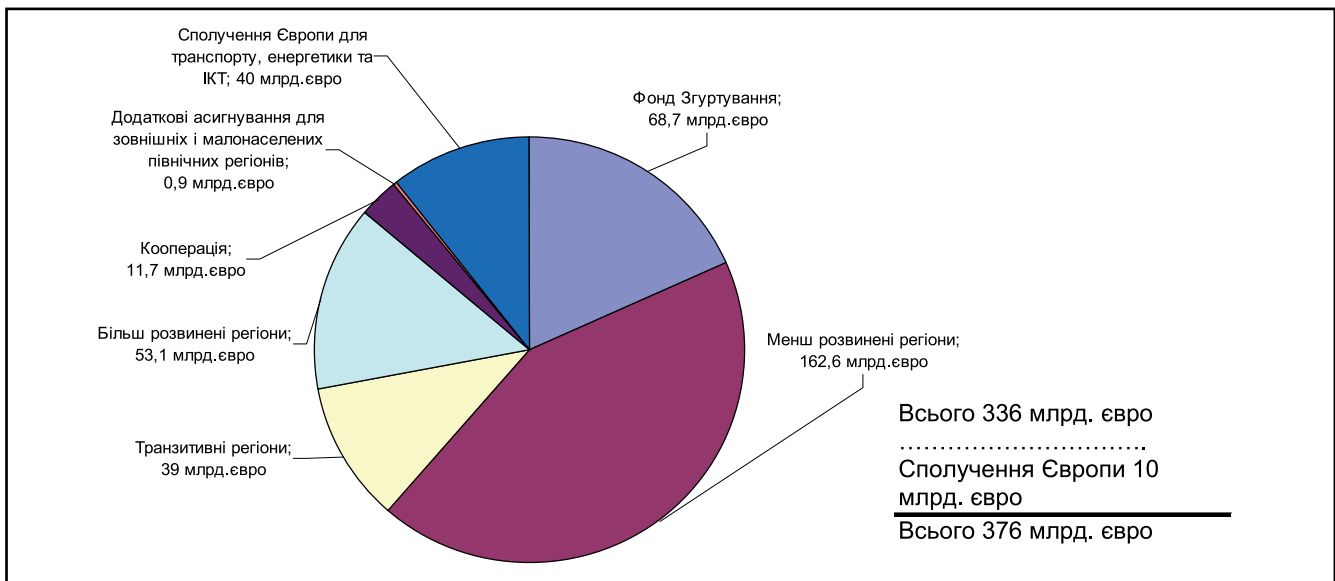

Рисунок 4. Бюджет політики Згуртування ЄС [6]

РОЗВИТОК РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Болгарії), три або більше (Оулу, Тампере, Турку в Фінляндії тощо) [7, р. 24]. З цього випливає, що активний розвиток інноваційних відносин в ЄС, і це прямо зазначено в стратегії Європейського Союзу «Європа 2020», буде залежати від характеру розвитку подібного роду високотехнологічних зв'язків в межах його основних інноваційних центрів.

Серед багатьох можливих перспектив розвитку міст столичного рівня в Європейському Союзі надзвичайно важливим є виокремлення гіпотез трансформації міського господарства та виведення міст держав – членів на високий рівень глобальної конкурентоспроможності. З огляду на це в ЄС було розроблено п'ять гіпотез можливих міських та столичних моделей [8].

• *Гіпотеза 1.* Міста та міські асоціації мають діяти більш активно на комунікативному рівні Європейського Союзу, стали повноправними (у раді випадків – ключовими) учасниками прийняття рішень в ньому.

Численні саміти, які проводяться в різних столичних мегаполісах можуть впливати на прийняття рішень з питань регіональної політики як в межах обговорення перспектив розвитку так і руслі прийняття стратегій, розподілу ресурсів та визначення пріоритетів.

• *Гіпотеза 2.* Європейські мегаполіси та їх неформальні об'єднання повинні мати позитивну позицію щодо європейської інтеграції навіть тоді, коли вона розходиться з власними уподобаннями та можливим скепсисом щодо Європи рівноправного діалогу. В європейських структурах слід сприймати міста як законних партнерів в межах необхідної комунікації «Голос з міст».

Усі прорахунки та явні помилки, яких припустилися свого часу в ЄС викликали конкретний негативний прояв в межах міських агломерацій, котрі вимушені були приймати різнорівневі рішення з метою збереження сталості у місті. Прикладом може слугувати Лісабонська стратегія з її амбітними планами і з незрозумілою розпливчастою підпорядкованістю при реалізації основних засад.

• *Гіпотеза 3.* Міста та їх об'єднання мають подавати інститутам ЄС інформаційні сигнали щодо позитивного досвіду роботи регіональної влади на місцях, а також в межах діючих в ЄС правових норм і рамок.

Для столиць такий рух є найбільш важливим, адже передбачає не одностороннє сприйняття інформації, а як раз багатостороннє з різноструктурним надходженням сигналів «знизу догори» і «згори донизу», а також в межах здійснення горизонтальних трансферів. З огляду на це нова столична модель не буде виглядати такою, що штучно створена.

• *Гіпотеза 4.* Міста мають відігравати ключову роль у визначенні характеру європейської соціальної моделі за рахунок ідентифікації нормативних вимог та особливої їх ролі в процесі демократичних, соціальних та культурних перетворень.

Позиції столичного міста у багатьох випадках є еталонними для інших територій і значною мірою сприяють поширенню досвіду, в тому числі соціального для інших територій причому не лише країни базування.

• *Гіпотеза 5.* Міста мають сформулювати і узагальнити свої аргументи щодо політичного процесу в Європі, а основним інституціям ЄС – Єврокомісії та Європарламенту слід визначати чіткі позиції реагування та виконувати функції «Відкритого вуха».

При зовнішній простоті цієї гіпотези: одні говорять, другі – слухають, виникає чимало суперечностей, що зумовлені різним баченням розвитку столичного мегаполіса та пропозиціями, які варто буде узагальнювати або ж знаходити компроміс, що дедалі стає все більш складним.

Наведені вище гіпотези розвитку міст і міського господарства можуть з часом перетворитися в конкретну діяльність лише завдяки значним структурним зрушенням в ЄС та запровадженню відповідних фінансових механізмів. За цих обставин аналізована раніше програма JESSICA, починаючи з 2014 року перетворюється в мережну платформу (її презентація відбулася м. Брюссель 27 червня 2012 року), яка включає таке:

– бекграунд (підґрунтя), основою чого є так зване бюджетне рев'ю та П'ятий звіт щодо реалізації політики Згуртування;

– рівні управління: центральний, що базується на директивному менеджменті та регіональний, основою якого відтепер вважатиметься колективний менеджмент (shared management);

– виконавчими рамками мають стати:

• забезпечення прозорості правил, норм та процедур;

• підвищення синергізму внаслідок підтримки таких форм як гранти;

– забезпечення співставності фінансових інструментів, що використовуються на різних рівнях ЄС [7, р. 3–4].

Таким чином європейська система підтримки столиць не може вважатися явною, і такою, що доволі чітко окреслює де саме має здійснюватися додаткове фінансування міського господарства і чому попри високу дорожнечу житла, робочої сили та існування цілої низки урбаністичних проблем саме ці центри економічної та інституційної активності продовжують залишатися важливими регіонами прикладання інновацій та інвестицій. На нашу думку, в основі принципової моделі руху сигналів та ресурсів лежить як раз так званий ефект переливу (spill-over effect), який свого часу послужив одним із наріжних каменів теоретичного обґрунтування європейської інтеграції.

Столичний мегаполіс завжди має сталі зв'язки як з активними, так і з депресивними територіями в країні спільного розташування. Отримані з боку ЄС аутсайдерами ресурси стають свого роду сигналом для активних територій та столиці щодо можливої кооперації при виконанні проекту, обійтись без чого регіон не зможе в силу більш високої з боку мегаполіса конкуренції інтелектуальних та інших креативних ресурсів в головному місті країни. Водночас сигнали щодо можливої локації основних факторів виробництва в країні поступають від ТНК та ТНБ, а також від МСБ (рис. 5).

Унаслідок цілеспрямованих та послідовних дій та сигналів, що надходять зовні виникає дві сигнально-ресурсні систе-

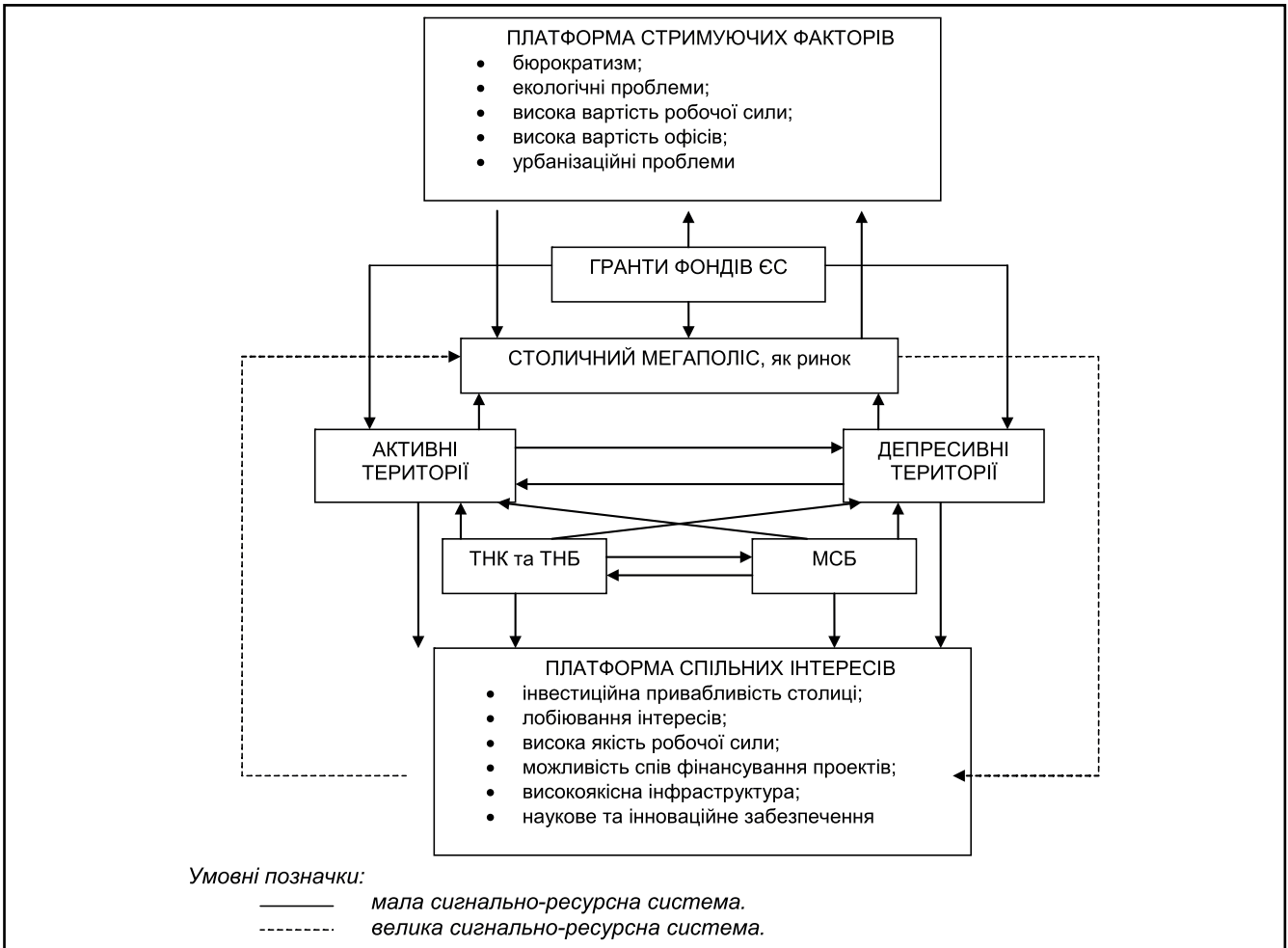

Рисунок 5. Ефект столичного переливу в ЄС

Складено автором.

ми: вертикальна (мала), в основі якої лежить ієрархічна модель проходження інформації і ресурсів і оптимізаційна (велика), внаслідок проходження сигналів в якій приймається рішення щодо грантового чи бізнесового проектів з аналізом привабливості (платформа спільних інтересів, чи навпаки неприйнятності (платформа стримуючих факторів). Як видно з рис. 5, столичний мегаполіс стоїть у самому центрі двох сигнальних систем і за умов прийняття будь-якого (не обов'язково на його користь) рішення він все одно отримуватиме відповідні переваги.

Таким чином ефект переливу європейського столичного мегаполісу полягає в наявності прямої і опосередкованої сигнально-ресурсних систем, котрі забезпечують йому в силу інституційних, організаційних та географічних переваг додатковий приплив фінансових, інноваційних, інтелектуальних та інноваційних ресурсів в креативні сфери міського господарства, тим саме збільшуючи рівень його глобальної конкурентоспроможності.

Висновки

Наведене вище дозволяє стверджувати наступне.

По-перше, регуляторні механізми розвитку столичних міст ЄС являють собою сукупність національних та наднаціональ-

них заходів економічного, соціального та організаційного рівнів скерованих на оптимізацію діяльності в них, що здійснюється за допомогою активного залучення структурних фондів ЄС, місцевих бюджетних ресурсів, а також приватного бізнесу в межах створення партнерських відносин з ним.

По-друге, цілі регіональної (локальної) політики Європейського Союзу суттєво змінилися впродовж останніх двадцяти років, коли вся Спільнота перейшла від донорської моделі до стимулюючої, внаслідок чого підтримувались лише ті проекти, які дозволяли активно розвивати інфраструктуру, людський капітал та креативні сфери. Найбільш прийнятною та ефективною для міського господарства виявилась програма JESSICA, в межах якої вдавалося реалізувати компліментарну модель співфінансування проектів.

По-третє, серед існуючих зараз гіпотез регіонального столичного розвитку найбільшого поширення у прогнозуванні майбутнього мегаполісів знаходять як раз ті, де визначається ключова роль головного міста країни в ідентифікації подальшої перспективи розвитку, котре пояснюється тим, що в межах мегаполісу завжди лежить своєрідний ефект переливу (spill-over effect), основою якого є наявність прямої та опосередкованої сигнально-ресурсних систем, які забезпечують

йому в силу інституційних, організаційних та географічних переваг додатковий приплив фінансових, інноваційних, інтелектуальних та інноваційних ресурсів в креативні сфери міського господарства, тим саме збільшуючи рівень його глобальної конкурентоспроможності.

Список використаних джерел

1. Calafati A. European Cities' Development Trajectories: A Methodological Framework. [Електрон./ ресурс]. Режим доступу: www.ec.europa.eu/regional_policy/sources/dagener/studies/pdf/citiesoftomorrow
2. Bachtler J., Wren C. Evaluation of European Union Cohesion Policy: Research Question and Policy Challenges / John Bachtler, Colin Wren // Regional Studies. – 2006. – №2 (Vol. 40). – P. 143–153.
3. Faludi A. From European Spatial Development to Territorial Cohesion Policy / Andreas Faludi // Regional Studies. – 2006. – №6 (Vol. 40). – P. 667–678.

4. Kennedy Chr. The evolution of Great World Cities – Urban Wealth and Economic Growth. – Toronto: University of Toronto Press, 2011. – 242 p.

5. Dablowski M. Financial engineering instruments and multi-level governance: trawing the ice between the Public and Private actors in urban development policy? / Margin Dablowski // Regions. – 2013. – №292. – P. 25–27.

6. Budget for Cohesion Policy Post 2013 (2011 prices) [Електрон. ресурс]. Режим доступу: www.ec.europa.eu/regional_policy/

7. Smart cities. Ranking of European medium-sized cities. Final report. – Ljubljana: University of Ljubljana, 2007. – 27 p.

8. Cities in Europe – Europe in the Cities. Final report. – Vienn: Center for Urban Dialogue and European Policy, European Metropolitan Governance, 2011. – 99 p.

9. Financial Instruments in Cohesion Policy 2014–2020. JESSICA NETWORKING Platform. [Електрон. ресурс]. Режим доступу: ec.europa.eu/regional_policy/archive/funds/

УДК 33(447):339.9

Л.А. СВИСТУН,
к.е.н., доцент, Полтавський національний технічний університет ім. Юрія Кондратюка,
Л.І. ШЕВЧЕНКО,
Полтавський національний технічний університет ім. Юрія Кондратюка

Соціально-економічні проблеми та переваги інтеграції України до Європейського Союзу

У статті досліджуються основні переваги та можливі негативні наслідки вступу України до ЄС. Проведений SWOT-аналіз перспектив та загроз євроінтеграції України в політичній, соціальній та економічній сферах.

Ключові слова: євроінтеграція, імпорт, експорт, дефіцит бюджету, лібералізація торгівлі, офшоризація, боргова криза.

В статье исследуются основные преимущества и возможные негативные последствия вступления Украины в ЕС. Проведен SWOT-анализ перспектив и угроз евроинтеграции Украины в политической, социальной и экономической сферах.

Ключевые слова: евроинтеграция, импорт, экспорт, дефицит бюджета, либерализация торговли, офшоризация, долговой кризис.

This paper investigates the main benefits and possible negative consequences of Ukraine's accession to the EU. Conducted SWOT-analysis of prospects and threats Ukraine's European integration in the political, social and economic life.

Keywords: european integration, import, export, budget deficits, trade liberalization, offshore, the debt crisis.

Постановка проблеми. Інтеграційні процеси у політичній, економічній, соціальній і духовній сферах є одним із характерних елементів сучасної Європи. Актуальність дослідження визначається тією роллю, яку відіграє Європейський Союз (ЄС) у сучасному світі, а також практичним значенням інтеграції України до цієї організації як для науки, так і для державної політики. Необхідно всебічно вивчити наслідки вступу нашої держави в європейське співтовариство. Таким чином, самостійність України зовсім не означає її самоізоляції на міжнародній арені.

Сучасні тенденції світового розвитку ставлять перед Україною нові проблеми та потребують від неї активної участі в їх вирішенні. Характерною рисою сучасного світового соціально-економічного розвитку є бурхлива динаміка інтеграційних процесів у світі та Європі зокрема. При цьому навіть ті країни, які не входять до складу інтеграційних об'єднань, неминуче відчувають на собі їх відчутний вплив.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Теоретичною і методологічною основою роботи послужили закони і нормативні акти, публікації вчених у фахових, періодичних виданнях. Серед дослідників даного питання слід відмітити таких авторів, як А.С. Гальчинський [1], О.А. Корнієвський [2], В. Опришко, В. Посельський [4], у